

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR SOCIOLOGI
OCH ARBETSVETENSKAP

“Du är svag och vi skall hjälpa dig”

Muslimska mödrars upplevelser av socialtjänsten

Warde El-Alti

Examensarbete för kandidatexamen i sociologi, 15 hp.

Handledare: Kristin Wiksell

Termin/år: HT 2023

Sammanfattning	3
Förord	4
1. Inledning	5
1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar	6
2. Bakgrund	6
2.1 Islam och mångfald i Sverige	7
3. Tidigare forskning	8
3.1 Etnicitet och kultur inom socialtjänsten	8
4. Teoretiska ramverk	11
4.1 Rasifiering	11
4.2 Social stratifiering	12
4.3 Erkännande	14
5. Metod	15
5.1 Urval	15
5.2 Avgränsningar	17
5.3 Insamling och bearbetning av empiri	17
5.4 Validitet	17
5.5 Generaliserbarhet	18
5.6 Forskningsetiska övervägande	18
6. Resultat och analys	19
6.1 Kulturell identitet och interaktion med socialtjänsten	20
6.2 Social stratifiering och upplevelser hos socialtjänsten	23
6.3 Social uppskattning och förtroende	27
7. Diskussion och slutsatser	30
8. Vidare forskning	33
Referenser	34
Bilagor	39
Bilaga 1: Intervjuguide	39
Bilaga 2: Samtyckesblankett	41

Sammanfattning

Titel: "Du är svag och vi skall hjälpa dig" - Muslimska mödrars upplevelser av socialtjänsten

Författare: Warde El-Alti

Handledare: Kristin Wiksell

Examinator: Andreas Gunnarsson

Typ av arbete: Examensarbete för kandidat i sociologi, 15 hp

Tidpunkt: HT 2023

Antal tecken inkl. blanksteg: 70 552

De senaste åren har ett ifrågasättande kring socialtjänstens arbete florerat genom en desinformationskampanj. Denna studie syftar till att utforska och förstå de erfarenheter och upplevelser som muslimska mödrar har i interaktion med socialtjänsten. Studien undersöker ifall deras upplevelser påverkar förtroendet och möjligheten att söka stöd. Detta är en kvalitativ studie i form av semistrukturerade intervjuer med sju muslimska mödrar som fått en orosanmälan gällande sitt barn. Studiens resultat visar på en klyfta mellan mödrarnas identitet och förväntningar kopplat till socialtjänstens bemötande, som ofta upplevs vara påverkade av förutfattade meningar och bristande kulturell förståelse. Studien visar på hur social position har en avgörande roll för upplevelsen av mötet. Mödrar med social status tycks känna sig tryggare i sin interaktion. De uttrycker dock en rädsla för att söka stöd från socialtjänsten, på grund av oro för en missbedömning. Bristen på kulturell förståelse och respekt från myndigheternas sida påverkar förtroendet samt deras benägenhet att söka stöd hos socialtjänsten.

Nyckelord: Erkännande, mödrar, rasifiering, socialtjänsten, social stratifiering

Förord

Jag vill tacka alla intervjupersoner som valde att ställa upp i denna studie. Tack vare era upplevelser har jag fått material att bearbeta och analysera i denna studie som annars skulle vara omöjlig att genomföra. Vidare vill jag tacka min handledare Kristin Wiksell för att hon stöttat mig och bidragit med feedback. Slutligen vill jag tacka min familj för deras tålamod.

Warde El-Alti

1. Inledning

Sverige är ett mångkulturellt land, där frågor om integration och mångfald står i centrum för politiska och vardagliga diskussioner. Muslimer i Sverige har blivit påverkade av både kulturella och strukturella faktorer. Rapporter från Diskrimineringsombudsmannen lyfter fram den diskriminering som muslimer möter, särskilt utlandsfödda kvinnor, och pekar på en utbredd utsatthet som sträcker sig över olika sektorer som arbets- och bostadsmarknad, samt relationen till olika myndigheter (Bursell, 2016). Bursell diskuterar hur etnisk och religiös tillhörighet kan leda till diskriminering inom socialtjänsten, med särskilt fokus i vårdnadskonflikter, då anmälningarna handlar om nekande av stöd på grund av etnisk eller religiös tillhörighet. Flera anmälningar berör föräldrars upplevelse av diskriminering i socialtjänstens bedömning, man anser att deras lämplighet är försvagad. Det framkommer hur fäder framför allt misstänks för att vara olämpliga på grund av stereotyper om muslimska män och hedersvåld. Rapporten beskriver hur föräldrar känner sig motarbetade och misstolkade.

Ärenden hos socialtjänsten gällande barn och omvårdnad sker i samarbete med föräldrarna. Det görs en bedömning om de behov och insatser som behövs när barn är i fara. (Socialstyrelsen, 2023). Barnets bästa ska alltid beaktas i alla utredningar och beslut som rör barn. I de fall där barnets bästa är att vara kvar i sitt fosterhem, erbjuder socialtjänsten föräldrar ett stödprogram med strukturerade insatser (Socialstyrelsen, 2023). Föräldrar skall erbjudas samma möjligheter till stöd och hjälp, oavsett kultur, religion och etnisk bakgrund. Heimer & Pettersson (2022) diskuterar hur föräldrars deltagande och samtycke kan påverka deras val av tjänster och resurser som finns tillgängliga. Föräldrars beslut till att samtycka eller avstå stöd från socialtjänsten påverkar i sin tur barnen. Resultatet visade att drygt hälften av föräldrarna avböjde socialtjänstens stöd. Statistik visar att det är större risk att barn med utländsk bakgrund tvångsomhändertas (Irandoost & Axelsson, 2021). En tabell som SVT publicerat visar att de flesta omhändertaganden gjorts i socioekonomiskt utsatta områden. Från nyhetskanalen Al Jazeera kunde vi höra muslimska föräldrar från olika delar av Sverige, genom en desinformationskampanj, uttrycka sin frustration över situationen med socialtjänsten gällande sina barn som blivit omhändertagna (Al Jazeera, 2022).

Säfström-Markebjerg et al. (2022) diskuterar socialtjänstens allvarliga brister som rör kompetens, dokumentation och en ovilja att rätta till fel, vilket kan leda till allvarliga

konsekvenser för barn och familjer. Rapporter om socialtjänstens brister har inkommit från olika myndigheter och organisationer, såsom Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO), Justitieombudsmannen (JO) och Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) (Säfström-Markebjerg et al., 2022). Rapporten av Ranstorp & Ahlerup (2023) gjord på uppdrag av Myndigheten för psykologiskt försvar, beskrev att förtroende för socialtjänsten och de svenska myndigheterna bland muslimer påverkats negativt. Forskarna föreslår inte bara åtgärder mot desinformation utan även förtroendeskapande insatser där fokus bör ligga på att öka kompetensen bland tjänstemän gällande religiösa och kulturella normer.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

I det rådande klimatet av bristande förtroende hos muslimer gentemot socialtjänsten och med tanke på den framförda kritiken om dess brister, uppkommer behovet av en djupare förståelse för hur detta påverkar muslimernas interaktion med socialtjänsten. Det är viktigt att förstå orsakerna för att öka förtroendet. En sådan förståelse kan uppnås genom en fördjupad analys, med hjälp av individuella upplevelser, exempelvis från muslimska mödrar. Genom att undersöka deras perspektiv, kan vi bättre förstå och överbrygga det som hindrar effektiva insatser samt bidra till att återuppbygga ett ömsesidigt förtroende. Syftet med studien är att undersöka muslimska mödrars upplevelser och föreställningar av socialtjänstens bemötande. Frågeställningarna i studien är följande:

- Hur upplever muslimska mödrar bemötandet från socialtjänsten och de föreställningar som socialtjänsten har om muslimer?
- Hur upplever muslimska mödrar sin interaktion med socialtjänsten i relation till deras sociala position?
- Vilken betydelse upplever muslimska mödrar att socialtjänstens föreställningar har för deras förtroende och möjligheter att söka och få stöd?

2. Bakgrund

Socialtjänsten arbetar idag utifrån ett ansvar gällande individ- och familjeomsorgen för att främja individers sociala och ekonomiska trygghet. Socialtjänstens arbete är grundat på demokratiska och solidariska principer som bygger på främjande av integrationen, motverkande av diskriminering och rasism samt säkerställande av personalens kompetens (Socialstyrelsen, 2023).

Sonny-Borgström (2012) och Pérez (2018) betonar vikten av förtroende för socialtjänsten och framhäver samtidigt de utmaningar som institutionella ramar och ekonomiska begränsningar medför. Speciellt i marginaliserade områden där det finns en bred misstro mot myndigheter som socialtjänsten, ofta på grund av bristande anpassning till lokalbefolkningens behov. Svensson (2012) påpekar att förtroende för myndigheter ofta baseras på förvärvade föreställningar och indirekta erfarenheter snarare än personlig kontakt. Svensson menar att förtroende baseras på tre faktorer: personlig erfarenhet med dess service, föreställningar och egna slutsatser.

År 2019 började ryktesspridningar om att socialtjänsten i Sverige omhändertar muslimska barn. I Göteborg gjorde kommunen ett omhändertagande av åtta barn från samma släkt, däribland en femårig pojke. Detta kom att leda till konflikt med socialtjänsten då familjemedlemmarna upplevt att de blivit orättvist behandlade av myndigheterna (Expressen, 2019). Släkten, som var muslimer, menade att socialtjänsten varken varit på hembesök eller gjort en utredning om hemmiljön. Detta ledde till att anhöriga organiserade demonstrationer, där de uttryckte sin oro och frustration över en upplevd brist på respons och engagemang från myndigheternas sida. I december 2021 startades en desinformationskampanj bland en mindre grupp muslimer, som anklagade socialtjänsten för kidnappning av muslimska barn (Sveriges Television, 2022). Detta fick en stor spridning nationellt och internationellt via olika medieplattformar, och skapade debatter ämnade att skada förtroendet för socialtjänsten. Regeringen presenterade ett åtgärdsprogram som stärkte Socialstyrelsens verkan mot ryktesspridningen och desinformationen, för att stärka tilliten genom att bygga broar mellan socialtjänsten och olika samhällsgrupper (Assarson, 2023).

2.1 Islam och mångfald i Sverige

Göran Larsson, professor i religionshistoria, diskuterar hur islams närvaro har bidragit till en mångfald av kulturer och etniciteter, vilken i sin tur gett upphov till en muslimsk gemenskap. Larsson (2014, s. 24) diskuterar undersökningen från integrationsbarometern som visar på negativa attityder och uppfattningar gällande muslimer bland befolkningen, och att värderingar inom islam anses oförenliga med grundläggande värderingar i Sverige. Samtidigt visades det att deltagarna i undersökningen hade få kunskaper om islam. Larsson menar att detta beror på kunskapsbrist och att attityderna formas av stereotyper eller negativa

medieporträtt. I kontexten av aktuella föreställningar om muslimer i dagens Sverige, är Sverigedemokraterna, ett ledande parti med antiislamiska värderingar, med en kritisk röst om islams närvaro i Sverige. Partiet lyfter tydligt åsikten att de inte tror på mångkulturalitet, som leder till splittring och utanförskap. För att förhindra känslan av utanförskap menar partiet att det krävs assimilering som stärker den svenska kulturen. Då partiet menar att islam är ett hot mot Sverige (Sverigedemokraterna, 2019). Denna politiska inriktning som betonar assimilering och ifrågasätter det mångkulturella samhället grundas på rasifiering som leder till marginalisering av muslimer. Exempelvis påståenden från kända politiker som liberala feminismen Cecilia Elving, som tolkar slöjan som en symbol för kvinnoförtryck (Runblom, 2023).

3. Tidigare forskning

För att öka förståelsen och uppfattningarna om muslimska mödrars interaktion med socialtjänsten, följer nedan en överblick av tidigare forskning, nationell som internationell, av olika forskningsfält relaterade till studien. Tidigare forskning inom området är begränsad då detta är ett aktuellt ämne. De studier som identifierades inkluderar etniska och religiösa minoriteters interaktion med myndigheter. Sökningar gjordes i databaserna ProQuest Social Sciences och GU supersök. Avgränsningen har gjorts till vetenskapliga, "peer reviewed" och fulltextartiklar, då det inte fanns tillräckligt med forskning inom området. Söksträngarna som användes var: "social services", "social work", "Social welfare", parents, women, mothers, muslim, islamic, trust. Det finns en pågående studie inom ämnet som utförs av myndigheten för vård- och omsorgsanalys som publiceras 2024 (Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, 2023).

3.1 Etnicitet och kultur inom socialtjänsten

I studien Grim & Persdotter (2021), utförd mellan 2020 och 2021, diskuteras olika aspekter av socialtjänstens arbete gällande etnisk tillhörighet med familjer som inte är etniska svenskar. Författarna betonar att livssituationen ofta präglas av socioekonomisk utsatthet och bristande språkfärdighet. Kommuner med socioekonomisk utsatthet har fler utredningar som är relaterade till denna grupp med förekomst av våldsutsatthet, hedersrelaterat våld och uppfostringsvåld. Exempel från socialtjänsten visar på svårigheter av att hantera ärenden av etnisk och religiös mångfald. Det framkommer en bristande kunskap om det svenska systemet gällande föräldrars utsatthet som leder till utanförskap samt att familjers röster inte

hörs. Studien diskuterar anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen, där upplevd diskriminering förekommer bland personer med muslimsk bakgrund. Etnisk tillhörighet, religion, kultur och kön framträdde som diskrimineringsgrunder. Rapporten belyser att familjer som har utländsk bakgrund ofta stöter på komplexa utmaningar vid utredningar. Detta kräver särskild kompetens hos socialsekreteraren, enligt forskarna. Framför allt gynnas detta arbete av ett mångfaldsperspektiv för främjandet av kommunikation och delaktighet hos barn och föräldrar. För att motverka diskriminering föreslår författarna starkare delaktighet och kompetensutveckling med metodstöd för socialarbetare. Grim & Persdotter (2021) upplyser om en kunskapslucka gällande forskning om diskriminering inom socialtjänsten. De betonar också behovet av forskning i den svenska kontexten. Vidare lägger författarna fram att socialarbetare med invandrabakgrund kan vara instrumentella i arbetet med utländska klienter. Studiens slutsatser om kulturkompetens inom socialtjänsten är relevant för mitt arbete, då brist på kulturkompetens kan leda till missförstånd och felaktiga bedömningar. Medan Grim & Persdotter (2021) diskuterar övergripande nivå på teman kring etnisk tillhörighet och diskriminering, fokuserar min studie på hur dessa teman upplevs på personlig nivå av mödrarna.

Kulturbegreppet inom det sociala arbetet i Sverige, särskilt med muslimska invandrarfamiljer, diskuteras i Eliassi (2013) som menar att det ofta leder till en överdriven betoning på kulturella skillnader. Författaren diskuterar hur kulturalistiska ansatser i socialt arbete ofta resulterar i en uppdelning av ett "vi" och "dem", där människor från Mellanöstern, genom en normaliseringsprocess, "blir sin kultur" och därmed bedöms utifrån fördomar. Eliassi menar att detta leder till en övergeneralisering och en negativ framställning av muslimska familjer. I "kulturalismen" enligt Eliassi, framställs det svenska samhället som modernt och progressivt, medan muslimer framställs som traditionella och förmoderniserade. Eliassi förklarar också hur socialsekreterare och forskare har en ledande roll i att bekämpa "hedersrelaterat förtryck" som anses vara kollektivt, traditionellt och kulturellt förekommande hos familjer från Mellanöstern. Eliassi menar att muslimer ofta framställs som problematiska, särskilt i relation till familjen och synen på kvinnor. Studien visar även på en ovilja inom socialtjänsten att diskutera rasism, och hur man anser att diskussionen om rasism och diskriminering är förladdad, vilket är anledningen till att den inte tas upp på organisatorisk nivå. Denna forskning är särskilt relevant då användningen av kulturbegreppet inom socialt arbete ger viktiga insikter som kan påverka synen på muslimska föräldrar.

I sin etnografiska avhandling undersöker Handulle (2021) norsk-somaliska föräldrars rädsla för socialtjänsten i Norge (CWS), inklusive orsaker och konsekvenser. Via ett nio månaders etnografiskt arbete, varav sju i Oslo och två i Somalia, samlades data genom observationer och fokusintervjuer bestående av 48 personer i Norge och 13 individuella i Somalia. Analysen i studien visar på utmaningar som innefattar känslor av utanförskap och stereotypiseringar baserade på ras, etnicitet och religiös bakgrund, dessa känslor bidrar till föräldrarnas tvekan att söka stöd. Föräldrarna upplever att de behöver kämpa för att bli erkända som likvärdiga föräldrar. Studien visar även på rädsla för CWS då det förekommer misstankar mot norsk-somaliska föräldrar, grundade på fördomar relaterade till etnicitet som potentiellt ökar risken för rapportering till CWS. Detta menar forskaren bidrar till ett avståndstagande bland somaliska föräldrar till offentliga institutioner. I avhandlingens andra del utforskas andra generationens somaliska föräldrar som har god kännedom om norska värderingar och identifierar sig med medelklassen. Fokuset ligger i hur de interagerar med barnomsorg och myndigheter för att undvika rasistiska fördomar, då det finns en inbäddad rädsla för CWS och alla institutioner som har skyldighet att rapportera till CWS. Detta skapar även enligt forskaren en svår situation i identitetsskapandet där man vill bevara sin identitet och samtidigt anpassa sig till det norska samhällets normer och värderingar. Studien är relevant för att förstå rädsla och misstro mot socialtjänsten hos muslimska föräldrar. Medan Handulles studie fokuserar främst på somaliska föräldrars erfarenheter i Norge, är denna studie kopplad till den svenska kontexten och inte begränsad till en specifik etnisk grupp.

Osman et al. (2016) har också studerat somalisk-födda föräldrar, med fokus på deras anpassning och hur migrationen till Sverige har påverkat deras förmåga att ta hand om sina barn. Genom fyra fokusgruppsdiskussioner med 23 somalisk-födda föräldrar i Sverige som datainsamlingsmetod, drogs slutsatsen att det finns ett behov av att förstå hur föräldrar kulturellt anpassar sitt föräldraskap och hur de får nödvändigt stöd från myndigheter. I studien av Tinghög et al. (2016), som behandlar psykisk ohälsa, framhävs det att nyanlända ofta upplever ensamhet, isolering, exkludering och ett försämrat socialt stöd efter ankomsten till Sverige. Detta noteras särskilt bland kvinnor som ofta har haft ett starkt socialt nätverk i sina hemländer. Denna forskning är relevant för att dra slutsatser om hur mödrarnas integration påverkar interaktioner med socialtjänsten och känslan av trygghet i dessa möten.

4. Teoretiska ramverk

Detta kapitel är uppdelat i tre avsnitt, det första presenterar rasifiering och etnisk hierarki. Andra avsnittet presenteras Bourdieus begrepp om hur sociala strukturer påverkas av habitus, sociala kapital och fält. Det sista avsnittet tar upp teorier gällande erkännande. Dessa kommer att vara grundläggande teoretiska ramverk som används i analysen och diskussionen.

4.1 Rasifiering

I Sverige har inkludering och exkludering varit avgörande för att introducera begreppet rasifiering. Dessa kulturella skillnader har bidragit till att det finns ett "vi" och "de" samhälle, där "vi" representerar svenskhet och "de" invandrarskap (De los Reyes & Kamali, 2005). Rasifiering av människor är en socialt konstruerad process, där "ras" innebär en exkludering. Olika grupper i samhället blir indelade baserat på kulturella eller biologiska kännetecken (De los Reyes & Kamali, 2005, s. 33). Kamali lyfter det amerikanska Frances Lee Ansley koncept gällande "maktutövande" som baseras på "ras" och kopplas till "vit överhöghet", att det finns en vit överordning. "Vit överhöghet", menar Kamali, skapar ett företräde till kontrollen av makt och materiella resurser i ett samhälle. Detta koncept härstammar från den postkoloniala eran om "den vita mannens börda" som kom från Europa till Afrika (Schmauch, 2006, s. 32). "Vi" och "de" uppdelningen har skapat en privilegierad ställning för vita, där de kan använda sin samhällsposition för att framhäva och stereotypisera de som är avvikande (Schmauch, 2006, s. 32).

Kamali har lyft ett flertal begrepp och att det finns olika grader av diskriminering. Individuell diskriminering innebär en direkt och avsiktlig diskriminering, från en individ mot andra beroende på olika faktorer såsom religion, ras, och etnicitet (De los Reyes & Kamali, 2005, s. 31). Strukturell diskriminering innebär att samhällsorganisering såsom normer och organiseringsformer skapar ett system där vissa grupper med etnisk bakgrund indirekt exkluderas från makt och inflytande. Diskrimineringen kan manifesteras trots att man har en ras och könsneutral policy, vilket påverkar vissa grupper negativt. Detta eftersom osynliga mekanismer finns inbäddade i strukturer. Vidare fortsätter Kamali med att strukturell och institutionell diskriminering skapar och upprätthåller en särskild ordning där diskrimineringen blir normaliserad genom att det bli en del av vardagen, dessa former upprätthåller privilegier och maktpositioner som bidrar till att befästa en underordning av etniska grupper (De los Reyes & Kamali, 2005, s. 32). Kamali menar att förnekandet av

strukturell diskriminering ofta beror på hegemoniska diskurser som bekräftar överlägsenhet och kontroll. Det kan också bero på föreställningar om över- eller underlägsenhet baserat på oföränderliga biologiska och kulturella skillnader, vilket upprätthåller ojämlika maktstrukturer (De los Reyes & Mulinari, 2023, s. 40).

Essed introducerar begreppet vardagsrasism som avser de dagliga rasistiska erfarenheterna kopplade till ojämlika maktförhållanden mellan raser. Likt andra sociala strukturer reproduceras de i vardagslivets praktiker. Vardagsrasism handlar inte bara om fysiskt våld utan även om uppenbara händelser som är så vanliga att de kan ignoreras (De los Reyes & Kamali, 2005, s. 58). Dessa handlingar bidrar till känslor av utanförskap. Fokus ligger på hur man placerar det annorlunda subjektet och färgar det som "annat". Vardagsrasismens påverkan medför en ständig utsatthet för fara och utgör ett övergrepp genom hela livet där vardagliga praktiker bevarar den strukturella rasistiska ordningen (Schmauch, 2006, s. 40). Enligt teoretikern Frantz Fanon är internaliserad rasism den process som individer tillhörande "den Andre" tar till sig från fördomar och rasistiska stereotyper, framställda av det dominerande samhället. Det innebär att den underordnade så småningom ser sig själv genom samma förminskande perspektiv som majoritetssamhället ser på en. Till den grad att man tror och accepterar dessa primitiva och underlägsna bilder av sig själv (Schmauch, 2006, s. 27). I den svenska kontexten är rasifiering och strukturell diskriminering viktiga begrepp för att förstå utmaningarna som muslimska mödrar möter i interaktion med socialtjänsten. Begrepp som "vi" och "de" speglar en uppdelning mellan svenskhet och invandrarskap, vilket kan leda till diskriminering och marginalisering (De los Reyes & Kamali, 2005, s. 12). Teorier som vardags- och internaliserad rasism kan belysa hur mödrarna upplever och internaliserar fördomar.

4.2 Social stratifiering

Detta avsnitt presenterar Pierre Bourdieus teorier om habitus, kapital och fält. Dessa teoretiska ramverk används i analysen för att förstå de muslimska mödrarnas interaktioner med socialtjänsten. Habitus, enligt Bourdieu (Brante et al., 2001), fungerar som individens sätt att uppleva och interagera med omvärlden. Habitus påverkar instinktivt individens tankar och känslor i olika situationer, och styr även kroppsliga aktiviteter som hur vi utför handlingar, såsom att spela fotboll eller tennis. Det är ett kognitivt schema som innefattar livserfarenheter och handlingsmönster (Brante et al., 2001, s. 38). Erfarenheter påverkar hur

världen tolkas och uppfattas (Johansson, 2013, s. 82). Habitus, enligt Bourdieu, är en koppling mellan individens livsstil, kulturella preferenser och deras sociala position. Bourdieu menar att habitus fungerar som en indikator för olika bedömningar av kulturella och moraliska aspekter. Brante et al. (2001, s. 38) beskriver det som ett klassificeringsschema som är formbart och påverkas av relationer och strukturer inom det sociala sammanhanget. Habitus skapar beteenden som följer spelplanens regler, där personer med liknande sociala positioner ofta utvecklar liknande beteendemönster. Dessa påverkar den sociala miljön och dess maktstrukturer. Miljön begränsar individens handlingar baserat på vilka beteenden som är mer föredragna (s. 111).

Bourdieu använder sig av begreppet kapital för att beskriva samhällsstrukturer. Kapitalen kan ses som olika former av resurser och makt för att bevara sin sociala roll inom en viss samhällsstruktur. Kapitalen eller stratifieringen delas in i olika former: Det ekonomiska kapitalet omfattar resurser som egendom och värdesaker. Med den ekonomiska styrkan, kan grupper eller individer bibehålla sin position (Broady, 1991, s. 170–171). Det sociala kapitalet är värdet på de kontakter och nätverk som man har i det privata och yrkeslivet, orättvis fördelning av socialt kapital kan leda till ett sämre bemötande (s. 177). Kulturellt kapital ses utifrån utbildning och kunskap samt påverkas av det ekonomiska kapitalet, hit hör olika koder såsom uppträdande, språkbruk och smak. Bourdieu poängterar att individens bakgrund påverkar ens kulturella kapital. Exempelvis kan det vara svårt för en person med ett begränsat kulturellt kapital att etableras i en miljö där dessa resurser värderas högt. Då detta kapital är det mest framträdande menar Bourdieu att olika grupper och klassers inflytande och makt kan undersökas (s. 175–176). Det symboliska kapitalet kan ses som summan av alla tillgångar och som värderas högt av andra i samhället, i form av titlar eller sociala attribut. Till detta kapital kopplas även den symboliska makten som bidrar till att skapa makt med ord, det handlar om hur man använder sitt språk för att påverka andra. Detta formar samhällets normer och värderingar som leder till social differentiering där vissa grupper får högre status (s. 170–172).

Fält representerar olika hierarkiska sociala rum som en individ kan agera inom, beroende av status. En individ kan tillhöra flera fält där det ständigt pågår en kamp om fördelar och positioner (Broady, 1991, s. 271–273). Det sociala rummet, fältet, ger inblick i huruvida individerna är bekanta eller obekanta för varandra och ifall de är jämbördiga, överordnade eller underordnade. Det är kapitaltillgångar som styr platsen i fälten. För Bourdieu är det

sociala rummet det primära för interaktion och relation, det fysiska rummet ses som det sekundära. Fältteorin ger alltså en ram för att analysera och förstå strukturer och sociala relationer. I Bourdieus teorier fungerar habitus, kapital och fält ömsesidigt (s. 271–273). En person kan alltså navigera och konkurrera inom de sociala fälten beroende på sin habitus och användning av de olika kapitalformerna för att finslipa sin position på dessa fält (s. 269). Pierre Bourdieus teorier om habitus, kapital och fält ger oss inspiration för att analysera och förstå muslimska mödrarnas interaktioner med socialtjänsten. Deras habitus påverkar hur de uppfattar och hanterar dessa interaktioner, medan deras tillgång till olika former av kapital påverkar deras position och förmåga att agera inom socialtjänstens fält.

4.3 Erkännande

Goffman och Honneth framhäver betydelsen av interaktion för självuppfattningen, där Goffman fokuserar på hur andras syn på individen formar dennes självbild. Honneth betonar vikten av erkännande och bekräftelse för att utveckla en positiv självrelation (Heidegren, 2009, s. 28). Enligt Honneth behöver människan tre typer av erkännanden för att utveckla en positiv självrelation. Dessa erkännanden delar Honneth upp i tre sfärer: kärlek, rättsligt och solidariskt. Kärlekssfären bygger på den primära relationen, alltså familj och nära vänner där individens behov har ett speciellt värde för en annan individ. Den andra delen är rättsfären och innebär att människor har rätt till likabehandling som vilken medborgare som helst. Den tredje sfären är social uppskattning och rymmer utvecklingspotential för ökad mångfald av livsval och stil. Det innebär att vara öppen gentemot vad som är annorlunda och handlar om ett erkännande i en värdegemenskap där egenskaper och förmågor bekräftas (s. 30–31). Missaktning i ett möte kan bidra till att inskränka den sociala integriteten och bidra till att den positiva självrelationen hotas i olika former, antingen via förnedring, kränkning eller genom ett rättsberövande där individen känner sig avskuren från sina rättigheter (s. 32). Honneths teorier om erkännande används för att analysera interaktionen mellan mödrar och socialtjänsten. Honneths koncept om kärlek, rättsligt och solidariskt är avgörande för att förstå dessa mödrars självbild och sociala position. Familjerelationens betydelse, upplevelser av rättvisa och respekt från myndigheter, samt erkännande av deras kulturer, är avgörande för deras känsla av trygghet och tillhörighet i samhället.

5. Metod

Enligt den kvalitativa forskningen är huvudmålet att förstå människors upplevelser inom deras livsvärld innan den ges en vetenskaplig förklaring (Yin, 2013, s. 20). Studien utgår från en hermeneutisk ansats, där utgångspunkten går i en växelverkan mellan förförståelse och förståelse i tolkningsprocessen. Detta genom att förståelsen fördjupas gradvis (Dalen, 2015, s. 19). Via semistrukturerade intervjuer kan syftet och frågeställningar besvaras genom ökad förståelse för mödrarnas erfarenheter. Det är en metod som är passande för insamling av empiriskt material då tillgången till bredare, rikare och mer nyanserade data blir möjlig jämfört med enkätundersökningar (Klingberg & Hallberg 2021, s. 82). Syftet med denna studie är att förstå hur mödrarna upplever interaktionen med socialtjänsten, därav är semistrukturerade intervjuer en passande metod. I semistrukturerade intervjuer utgår man ifrån en intervjuguide med teman och fördefinierade huvudfrågor, viss avvikelser får ske från guiden om intervjupersonen tar upp andra intressanta ämnen. Bryman (2018) beskriver fördelarna med semistrukturerade intervjuer för att undersöka intervjupersonernas uppfattningar och ståndpunkter. Intervjuguiden (Bilaga 1) bestod av frågor gällande familjens situation, mötet med socialtjänsten och relationen till dem. Frågorna var av öppen art (hur- och vad-frågor) och ställdes till alla intervjupersoner, med likadant förhållningssätt till undersökningens syfte (Justesen, 2011, s. 46–47).

5.1 Urval

Urvalskriterierna innefattar muslimska mödrar med utländsk bakgrund som varit i kontakt med socialtjänsten rörande en orosanmälan för sina barn. Tre intervjupersoner är från min bekantskapskrets, vilken utökades med ytterligare två personer genom ett snöbollsurval. Snöbollsurvalet är enligt Alvehus (2019, s.72) en effektiv metod för att nå ut till en grupp som är svår att identifiera utifrån observation. Nackdelen med denna metod är att man begränsas till en viss grupp som kanske redan känner varandra. Därför rekryterades ytterligare två intervjupersoner via en Facebookgrupp. Av totalt sju intervjuer, genomfördes en fysiskt hemma hos mig och sex digitalt via telefon för effektivitet och bekvämlighet. Enligt Bryman (2018, s. 262, 485), har telefonintervjuer fördelar som enklare hantering av känsliga frågor och ökad öppenhet utan fysisk närvaro. Telefonintervjuer minskar också risken för påverkan av intervjuarens personliga egenskaper som klass, kön och ålder. Dock är nackdelen att kroppsspråk och känslouttryck inte uppfattas, det kan också vara svårare att

bedöma intervjudeltagarens komfort i sin miljö. Intervjuerna varade ungefär fyrtio minuter vardera, två intervjuer utfördes på arabiska då intervjupersonerna kände sig tryggare med sitt hemspråk, tolk behövdes inte då jag behärskade språket.

Intervjupersonerna i denna studie delar sina erfarenheter i interaktionen med socialtjänsten, varje intervjuperson har unika perspektiv som skiljer sig åt men generellt är de flesta intervjupersonerna födda eller uppväxta i Sverige och alla har utomeuropeisk bakgrund. De definierar sig själva som svenska muslimer och deras socioekonomiska bakgrunder varierar, vissa har hög utbildning och ekonomisk stabilitet, medan andra har yrkesutbildningar och är arbetssökande. Ingen har varit med om ett LVU-ärende, utan berättar generellt om deras möten med socialtjänsten under utredningar p.g.a. orosanmälningar för deras barn. I uppsatsen kommer intervjupersonerna att kallas för "IP", med ett nummer på intervjupersonen som suffix.

IP1, arbetar inom vårdbranschen och mamma till tre barn, har bott i Sverige i mer än 30 år, ursprungligen från Mellanöstern.

IP2, har bott i Sverige i 15 år, har fem barn, hemmafru med uppväxt i mellanöstern. Hon pratar bra svenska men intervjun utfördes på arabiska för det var tryggare för henne. Hon valde att lämna Sverige på grund av socialtjänsten.

IP3, socialt arbete, född och uppvuxen i Sverige, bor med sin man och tre barn i en medelstor stad.

IP4, född och uppväxt i Sverige, hemmafru och bor med sin man och två barn.

IP5, kom till Sverige 2015, studerar, har fyra barn och bor i en medelstor stad i Sverige. Begränsat svensk språkfärdighet, intervjun genomfördes på arabiska.

IP6, bor i en medelstor stad i Sverige med sin man och 4 barn. Hon arbetar inom omsorgsbranschen och har bott i Sverige i 17 år.

IP7, tvåbarnsmamma, bor i en storstad och studerar. Hon har bott i Sverige i 15 år.

5.2 Avgränsningar

Denna studie behandlar mödrarnas perspektiv, vilket är en begränsning mot att inkludera även socialsekreterare. Det vore intressant att utforska vilka anpassningar och förväntningar som båda parter har under mötet. Arbetsmiljöverkets rapport "Socialsekreterares arbetsmiljö" (Karsten, 2018) lyfter att var tredje socialsekreterare har utsatts för våld eller hot och att det skett en normalisering kring utsattheten. Detta kan dock leda till ett mer omfattande arbete. Kriterierna fick därför bli muslimska mödrar som haft möten med socialtjänsten och hur deras upplevelser varit under mötet. Begränsningen är också mödrar och inte fäder då det var lättare att hitta mödrar som var villiga att delta i studien. Jag har valt att använda termen "mödrar" framför "vårdnadshavare". Vårdnadshavare är vanligare och mer formellt i socialtjänstens sammanhang. Det är viktigt att framhäva de specifika erfarenheterna och perspektiven hos de muslimska mödrarna, vilket motiverar mitt val av terminologi samt för att bättre återspegla studiens syfte. Dessutom framhävs "mödrarnas" emotionella förbindelser till sina barn då de definierar sig själva primärt i termer av deras moderskap.

5.3 Insamling och bearbetning av empiri

I analysdelen av min studie har jag utgått från intervjuerna, som inspelats och sedan transkriberats ordagrant med tekniskt hjälpmedel i Microsoft Word, därefter inledde jag med en process som kallas för "demontering och remontering" (Yin, 2013, s. 189–194). Först demonterade jag datan i mindre delar för noggrann granskning och kodning, där nyckelord och fraser, relevanta för studiens syfte och frågeställningar, identifierades för att specificera och fördjupa analysen. Efter kategoriseringen av dessa kodord i teman, "remonterade" jag datan för att identifiera mönster och teman. De citat med motsvarande teman analyserades och tolkades utifrån de teoretiska ramverk som presenterats i denna uppsats i Kap. 4 och kopplades till tidigare forskning främst under diskussionsdelen. Slutsatser baserade på den bearbetade datan kunde därmed dras med hjälp av analysen, tidigare forskning och de teoretiska ramverken. Denna metodik följer Yins (2013) vägledning i genomförandet och analysen av kvalitativa data som betonar vikten av att noggrant bearbeta den för att säkerställa en djupgående analys.

5.4 Validitet

I studien har jag använt mig Lincoln och Gubas modell som föreslår alternativa kriterier för att bedöma kvaliteten i kvalitativ forskning, vilka omfattar kriterier om trovärdighet,

överförbarhet, pålitlighet samt möjligheten att styrka och konfirmera (Bryman, 2018, s.468). Trovärdighet motsvarar intern validitet där fokus ligger på att forskningsresultaten är trovärdiga och återspeglar studiens verklighet. Under intervjuerna ställde jag följdfrågor för att bekräfta att jag förstod rätt. Pålitlighet liknas vid att resultaten är konsekventa och skulle kunna upprepas under liknande omständigheter, detta omfattar den detaljerade presentationen jag har i mitt syfte samt hur metoden utfördes, så att andra kan följa och förstå varje steg i studien. Det sista kriteriet betonar att forskarens personliga åsikter och värderingar inte skall påverka resultaten (Bryman, 2018, s.470). Detta skedde genom att jag tillät intervjupersonerna egna röster och erfarenheter vara framträdande utan att påverkas av mina egna åsikter. Detta har varit viktigt då studiens ämne berör en utsatt grupp. Dalen (2015) betonar vikten av att följa metodologiska riktlinjer. För att undersöka validiteten i min studie kommer jag att hänvisa till tidigare forskning och jämföra resultaten.

5.5 Generaliserbarhet

Överförbarhet används för att betona vikten av att forskningsresultaten skall vara meningsfulla och tillämpliga i praktiska sammanhang, vilket innebär att även ifall forskningen utförs under specifika sammanhang bör resultaten kunna tillämpas eller ge insikter i andra liknande kontexter och diskurser. Studiens ämne har ett brett intresseområde, men generaliserbarheten begränsas av att endast sju personer deltog. Deras kännedom om andra i liknande situationer antyder vanliga erfarenheter, vilket stärker studiens relevans för en större grupp muslimer i kontakt med socialtjänsten. Trots detta bör resultatens tillämpbarhet begränsas med tanke på omfattningen (Dalen, 2015).

5.6 Forskningsetiska övervägande

Studien har ägnat särskild uppmärksamhet åt etiska överväganden, i linje med Dalens framhävande av forskarens egen position och dess inverkan på studien (Dalen, 2015, s.117). Mitt ursprung och min personliga anknytning till forskningsämnet, har drivit mig till att reflektera över min egen förförståelse och eventuella förutfattade meningar som kan påverka min forskning. Denna process av självreflektion är avgörande för att säkerställa en objektiv och noggrann vetenskaplig undersökning, där förförståelse och subjektiva tolkningar minimeras för att upprätthålla forskningens integritet och vetenskaplig validitet. Dalen (2015) betonar vikten av forskarens balans mellan personlig erfarenhet och inblick för att främja intervjupersonernas öppenhet (s.16–17). Jag antar att mitt ursprung skapade en inkluderande

miljö som underlättade för intervjupersonerna att tala fritt. Dalen tar även upp solidaritet och forskarens tolkning av material (s.22), jag var kontinuerligt medveten om min position vid datatolkning, s.k. relativiteten. Paul Ricœur poängterar etiska överväganden kring presentation och tolkning av forskningsresultat. Detta innebär att forskaren måste balansera mellan att förmedla viktig kunskap och att upprätthålla respekten för individens och gruppens integritet (s.24). Enligt Dalen krävs noggrann etisk övervägning särskilt för utsatta grupper, för att skydda dem och eventuellt förbättra deras villkor (s.31). Jag ser mödrarnas erfarenheter med socialtjänsten som en utsatt grupp, särskilt som religiös etnisk minoritet med risk för stereotypisering.

Jag följde grundläggande principer för samhällsvetenskaplig forskning, inklusive informations-, samtyckes-, konfidentialitets- och nyttjandekrav (Bryman, 2018, s.170). Jag informerade deltagarna om studiens syfte, frivilligheten i deltagandet, och de etiska riktlinjerna, både skriftligt och muntligt, vid varje intervju (Bilaga 2). För att säkra intervjupersonernas konfidentialitet har jag informerat om att jag behandlar deras identitet med konfidentialitet och att materialet skall kasseras efter studien. Jag har även varit noga med att ändra intervjupersonernas namn samt undvikit att inkludera någon information som kunnat leda till identifiering av deltagarna. Jag har även följt nyttjandekravet vilket innebär att den insamlade datan enbart används för denna studie och inget annat. Jag informerade även intervjupersonerna att de kunde ta del av studien vid publiceringen.

6. Resultat och analys

I detta kapitel presenteras studiens insamlade empiri med analysverktyg som presenterats i teoretiska ramverk och metod. Syftet med studien är att undersöka muslimska mödrars upplevelser av socialtjänstens bemötande och deras föreställningar om muslimer. De breda teman i mina intervjuer innehåller kategorierna kulturell identitet, social stratifiering samt social uppskattning och förtroende. Studiens första frågeställning fokuserar på muslimska mödrars upplevelser av socialtjänstens bemötande och dess föreställningar om muslimer, vilket behandlas i avsnittet om kulturell identitet. Den andra frågeställningen undersöker dessa mödrars interaktioner med socialtjänsten i relation till deras sociala position och diskuteras i avsnittet om social stratifiering. Slutligen analyseras i avsnittet om social uppskattning och förtroende, betydelsen av socialtjänstens föreställningar för mödrarnas förtroende och deras möjligheter att söka stöd.

6.1 Kulturell identitet och interaktion med socialtjänsten

Detta avsnitt undersöker hur muslimska mödrar upplever och tolkar socialtjänstens agerande och föreställningar, särskilt i förhållande till sin kulturella och religiösa bakgrund. Analysen syftar till att belysa hur dessa upplevelser påverkar mödrarnas känsla av identitet och hur de hanterar uppfattad diskriminering och stereotypisering, med särskilt fokus på samspelet mellan kulturell identitet och samhällseliga normer. Analysen visar på att det finns utmaningar som mödrarna upplever i sin interaktion med socialtjänsten. Dessa kan bero på kulturkrockar relaterade till kulturella och religiösa missförstånd. I sådana situationer kämpar mödrarna över balansen mellan sin egenkulturella identitet och de upplevda förväntningarna hos socialtjänsten. Dessa mödrar, flera födda eller uppvuxna i Sverige, identifierar sig som svenska muslimer och upplever att socialtjänsten har fördomar mot muslimer. De berättar om situationer där socialtjänsten fokuserar på deras religiösa övertygelse, som exemplifieras i citat från en intervju där fokus låg på slöjan och ekonomisk självständighet snarare än mötets egentliga syfte.

IP2: Som att min man tar mina pengar...Hon frågade om jag blivit utsatt för våld, ja, hon frågade mig om min religion...om jag bar slöja av egen vilja och hur jag kände mig med det, om det var mitt val eller om jag tvingades bära det innan jag gifte mig.

Här beskriver IP2 hur hon fått stå till svars för irrelevanta frågor och känner att det inte angår socialsekreteraren. Hon menar att detta känns som en kränkning som nedvärderar hennes muslimska identitet. Utifrån rasifiering kan detta tolkas som en stereotypisering om muslimska kvinnor som underlägsna sina män, med begränsad fri vilja (Schmauch, 2006, s. 32). Socialsekreterarens sätt att ställa dessa frågor speglar hur strukturell diskriminering kan förekomma. Socialtjänstens institution ses som vi, alltså de "vita" och mamman som den rasifierade "den andra". Den muslimska mamman placeras i ett underläge på grund av sin kulturella och religiösa bakgrund. Den beslöjade mamman befinner sig i ett "vitt rum" med vita normer och värderingar (De los Reyes & Kamali, 2005). Detta är något som Eliassi (2013) även diskuterat gällande kulturkompetens i institutionaliserade enheter, han menar att minoritetsgrupper utmärks på grund av sin kultur i en miljö där majoritetskulturen är oföränderlig, vilket i sin tur leder till stereotypisering av de rasifierade. Eliassi menar att det finns en "kulturell kollision" där invandrarkulturer är avvikande och problematiska.

I empirin finns röster som framhäver mera känslofyllda uttalanden där mödrarna har negativa föreställningar om socialtjänsten och deras synsätt på muslimer. Dessa var att muslimer är mindre kompetenta och aktualiserades genom ifrågasättande och misstänkliggörande.

Exempelvis beskriver IP5 sina upplevelser av socialtjänstens bemötande så här:

IP5: Det var deras inställning. Den tredje världen, de efterblivna. Jag antar att de har en idé om att Mellanöstern är primitiva, barbariska...det är så de pratar med oss...det känns så när de behandlar oss...det finns fördomar, generellt sett, vi är muslimer. Att vi inte är utbildade i våra hemländer och att vi inte kan uppfostra. Det var en av de saker jag upplevde personligen från de möten jag hade...De frågade oss, brukade era mammor, era föräldrar slå er? Som om de hade en förutfattad mening om att i våra samhällen så brukar alla slå. Varför ställde de sådana frågor? Varför sådana provokativa frågor? Varför tror de att våra lärare eller föräldrar brukade slå oss?

IP5 delade med sig av sin frustration över hur hon behandlades av socialtjänsten. Hon upplevde att trots att hon är akademiskt utbildad ingenjör, självständig och hade förmågan att etablera sig snabbt i ett nytt land, kände hon sig nedvärderad, och "från tredje världen". Hon reflekterar över de frågor hon fick från socialsekreteraren, vilka hon anser att en etnisk svensk aldrig skulle ha fått. IP2 delar liknande erfarenheter i detta citat:

IP2: De tror till exempel att jag inte kan prata med min son då vi utgår från normer och traditioner, hos oss kan vi säga något som inte stämmer överens med de svenska normerna och så kan det misstolkas på deras sätt då de tänker bara utifrån lagen... Jag kände att jag inte behövde hjälp...det hela handlade om småsaker, det var inte alls värt ett besök hos socialtjänsten, och frågan var om jag verkligen behöver socialtjänstens hjälp det kändes mer som "du är svag och vi skall hjälpa dig".

IP2, kände sig förminskad och missaktad på grund av sin kultur och religion, då hennes kommunikation med sonen misstolkas på grund av skillnader i kulturella normer. Hon menar på att socialsekreteraren utgick från att muslimska traditioner och normer skapade hinder i hennes föräldraroll. IP2 betraktar sig själv som en stark och självständig individ, men kände att socialtjänstens frågor antydde att hon var sårbar och behövde stöd. Detta väckte en känsla av att bli felbedömd, vilket hon menar var en direkt följd av socialtjänstens sätt att ställa sina frågor. Både citaten indikerar på strukturell diskriminering (De los Reyes & Kamali, 2005). Det finns inbäddade normer och förväntningar på hur man kommunicerar i en svensk kontext,

därför kan “den andre” med annan kulturell bakgrund kommunicera på ett avvikande, vilket i sin tur kan leda till misstolkning av majoritetssamhället. Citaten och analysen tolkas utifrån Kamalis teori, att det finns en tydlig uppdelning av ett “vi” och “de” där intervjupersonerna, i detta fall “de” upplever ett ignorerande av deras mångfacetterade kulturella identitet.

Socialsekreteraren har, vid båda exemplen medvetet eller omedvetet, använt vithetens normer i bedömandet och hanterandet av icke-vita individer, då de haft förutfattade meningar. IP2 upplever att den svenska normen inte alltid tar hänsyn till kulturella skillnader vilket leder till missuppfattning och misstänkliggörande. Denna strukturella diskriminering kan förstärka rasism och resultera i orättvis behandling.

Intervjupersonerna fick frågan om de upplevt rasism explicit i samband med mötet med socialtjänsten, svaret var “nej”. Detta är något som ytterligare kan analyseras och kopplas till vardagsrasism och internalisering. Enligt Essed (Schmauch, 2006) handlar vardagsrasism ofta om omedvetna former av rasism, även om individen inte uppfattar handlingen rasistisk. Socialsekreterarens ifrågasättande är baserade på hedersrelaterade antaganden och kan ses som en illustration av vardagsrasism. Handlingarna är mindre extrema men bidrar ändå till att upprätthålla och förstärka rasistiska stereotyper och fördomar. Svaret “nej” kan också förklaras utifrån Fanons teori om internalisering, att man har accepterat att känna sig underlägsen och normaliserat en viss grad av diskriminering. Implicita fördomar är omedvetna attityder som påverkar våra förståelser, handlingar och beslut. Socialsekreterares antagande kan leda till att de behandlar individer från vissa etniska eller religiösa grupper medvetet annorlunda (Schmauch, 2006, 67).

Här har vi ytterligare en illustration på detta då IP4 återberättar sin upplevelse och hur hon kände sig provocerad av socialsekreteraren.

IP4: Inte får säga nej till Snapchat exempelvis...Man får inte hindra sina barn från sociala medier när sociala medier egentligen är den stora faran för barn, de lär sig mycket som de inte borde göra i den åldern...De (socialen) irriterar upp en...nu i dagsläget så kopplar soc alltså vidare och de relaterar allt till islam. De tänker inte att man kanske är rädd om sina barn. Det har inte med religionen att göra...att ibland tycker jag min dotter är för ung för att ha en relation med killar asså jag vet inte hur jag skall säga det men att det kopplas till islam direkt för att jag är muslim.

Mamman uttryckte oro för sin dotters användning av sociala medier och frustration över att socialsekreteraren misstolkade detta som hedersrelaterad uppfostran. Hon upplevde att socialtjänsten hade förutfattade meningar om islamisk trosuppfattning. Eliassis (2013) forskning om hur muslimska invandrare framställs som traditionella och inspirerande av hedersrelaterat förtryck kan förklara hur mamman känner sig marginaliserad i denna situation. Enligt intervjupersonen upplevs socialsekreterarens brist på kulturella kompetens inom området diskriminerande. Eliassi förklarar även hur socialsekreterare och forskare har en ledande roll i att bekämpa "hedersrelaterat förtryck" som anses kollektivt, traditionellt och kulturellt förekommande hos familjer från Mellanöstern.

6.2 Social stratifiering och upplevelser hos socialtjänsten

Syftet med studien är också att utforska hur mödrarnas position i den sociala stratifieringen påverkar deras interaktion med socialtjänsten. Analysen indikerar att upplevelserna i mötet med socialtjänsten skiljer sig åt och påverkas av språkkunskaper, förståelse för svenska normer och värderingar samt ekonomisk situation. För en framgångsrik interaktion är vissa förutsättningar avgörande. Medan vissa mödrar upplever stöd och förståelse, känner andra sig missförstådda och orättvist behandlade. Dessa upplevelser är starkt kopplade till individens kunskap om och erfarenheter av det svenska samhället. En icke-svensktalande intervjuperson uttrycker sina svårigheter med tolkar så här:

IP5: Det fanns tolk men ja tolkarna var inte så noga så de översatte inte alltid korrekt men vi förstod dem när de talade vi förstod allt men när du måste uttrycka din tanke på svenska blir det lite svårt för oss...Det fanns orättvisa, det är möjligt för att vi inte kunde svenska, kanske det påverkade.

Här upplever IP5 en kommunikationsbarriär, i närvaro av en tolk upplevs dialogen bristfällig, vilket i sin tur leder till en känsla av orättvisa. Denna orättvisa kan bero på att IP5 inte kunde uttrycka sig och därmed kände att sina perspektiv och behov inte togs på allvar eller förstådda korrekt av socialtjänsten. Detta belyser det kulturella kapitalet men även det symboliska (Broady, 1991, s. 170–172). Synen på språk kan även ses utifrån vardagsrasism, kravet på att lära sig svenska och behärska språket kan användas för att skifta fokus från strukturell diskriminering till bristande språkfärdigheter, vilket leder till att invandrare behöver anpassa sig snarare än att två grupper ömsesidigt möts (De los Reyes & Kamali, 2005). IP3 är född i

Sverige och talar flytande svenska, här berättar hon om språkförmågans betydelse och hur familjer som inte behärskade språket är sårbara:

IP3: Jag tror att det mycket väl kan vara en familj som inte kan språket och så kommer det någon som är liksom rasist och då har hon liksom den här makt att göra vad hon vill.

Citatet belyser förutfattade meningar och diskriminerande attityder som upplevs finnas hos socialtjänsten, vilket hon sedan kopplar till makt och som hon uttrycker det "göra vad hon vill". Detta illustrerar en upplevelse av maktobalansen som blir mer synlig vid bristande språkkunskaper. Intervjupersonen beskriver vidare att ens bli kallad till socialkontoret upplevdes som en kränkning då hon anser att människor med allvarliga problem som missbruk och misshandel blir kallade dit. Mötet på socialkontoret innebär tydliga sociala hierarkier där socialtjänsten, en statlig myndighet, upplevs som överordnad. Att bli kallad dit kan medföra en risk för dessa mödrar ifall man inte behärskar de sociala koderna och språket. De menar att under mötet kände de sig undervärderade som föräldrar. Jag tolkar utifrån Bourdieu (Broady, 1991) att dessa mödrar inte är lika insatta i det "sociala rummet" med bristande "kapital" för att behärska de sociala koderna som mötet kräver. Bristen på medvetenhet om svenska normer, värderingar och språket kan vara orsaken till negativa upplevelsen av mötet. Dessa föräldrar relaterade till att mötet upplevdes som ett förhör.

IP5: De misstänker oss...du vet det handlar om klass, de ser oss som om vi tillhör en lägre klass. De är från högre klass och förstår bättre än oss. Du känner att de har makt...Ja, du är alltid i försvar och de väljer att göra dig skyldig...En av de saker jag upplevde personligen från de möten jag hade, att det var förhör, sedan försökte de få oss att känna att vi är fel och de har rätt...de antyder hela tiden att vi vet bättre än er, att vi inte förstår deras samhälle, att vi inte kan uppfostra och kommer från icke-civiliserade samhällen.

Citatet speglar den maktobalans som upplevs under mötet. Upplevelsen av att bli misstänkt och försvarslös under mötet antyder att de känner sig marginaliserade inom det sociala fältet. Situationen upplevs även av IP2:

IP2: Men jag kan säga att det känns som om de genomför en utredning som om jag gjort ett brott, som om du är misstänkt samtidigt känns det som om du inte har begått något brott och de har förhört dig.

Deras beskrivning av upplevelsen som ett "förhör" och känslan av att ständigt behöva försvara sig speglar bristen på kulturellt kapital som krävs i denna kontext. Detta reflekterar en brist på symboliskt kapital, där IP2 och IP5 upplevde brist på erkännande och respekt av socialtjänsten. Bristen i dessa interaktioner kan förstås som en konsekvens av deras position i det sociala rummet. Mödrarna, som inte helt behärskade språket, upplevde att socialtjänsten använde språket som en form av symbolisk makt. Enligt Bourdieu (Broady, 1991) kan vi även koppla kulturellt kapital och habitus till språket, då språk och kommunikation påverkar hur man navigerar socialt, hur man ser sig själv i fältet. Språkkunskaper i denna kontext av mötet med socialtjänsten kan relateras till det symboliska kapital där de som behärskade språket inte stötte på några hinder med att yttra sig och svara på frågor på svenska. Alla var överens om att språket var en viktig faktor under samtalet. Intervjupersonerna som var uppvuxna i Sverige beskrev sig säkrare än de som inte behärskade det. Språkkunskaper upplevs som en maktfaktor av intervjupersonerna, där brist på språkförmåga leder till upplevd maktlöshet, en reflektion av habitus och hierarkisk position. I kontrast till IP2 och IP5, är IP7 och IP3 mammor som är uppväxta i Sverige, väl medvetna om sin sociala position, svenska normer och värderingar.

IP7: Och språket är makt, ja precis 100%...Om vi inte hade jobb och om jag inte läser en bra utbildning som min man har en masterutbildning från KTH...alltså det här liksom spelar stor roll för dem. Och de såg hur mina barn klär sig i märkeskläder och jag är egentligen inte en sån som letar efter märke och så, men på grund av förskolan så gör jag det...typ såna saker då skulle de säkert liksom ta mina barn...vi har en bil, en bra bil. Vi har stor lägenhet.

Om vi använder Bourdieus glasögon kan vi analysera detta genom det symboliska kapitalet som ses som summan av alla tillgångarna och som värderas högt av andra. Det framträder en upplevelse av kapitalets betydelse i IP7s interaktioner med socialtjänsten. Hon uttrycker en djupgående oro över att om hon inte uppfyller vissa ekonomiska och sociala kapital, såsom att ha en bra utbildning, äga märkeskläder, en respektabel bil och en stor lägenhet, kan det få allvarliga konsekvenser. Rädslan speglar också en uppfattning om att socialtjänsten kan ha

förutfattade meningar och förväntningar. Citatet reflekterar en känsla inför förväntningar och normer som kan skapa en miljö där individer känner sig tvingade att anpassa sig för att undvika negativa konsekvenser.

IP3: Jag sa till dem, jag lägger inte mina barn i en främmande miljö med personer de inte känner. I en lokal de inte känner för att ni ska utreda hur jag är som en förälder. Vill ni, så får ni gärna komma till oss, och det gjorde de. De kom till oss i exakt 10 minuter och sen var allt slut...Men det var ju för att de såg att vi bodde i hus, att vi hade cyklar. Det var rent, det var fint. Det fanns ingenting som fattades, barnen hade sina egna rum. Och det var ju mycket som visade på att vi inte lever på socialbidrag, att vi verkligen var självständiga. Vi har det bra ekonomiskt, det var det.

IP3s citat illustrerar att med hjälp av sina olika kapital och kunskapen om de olika fälten kunde hon navigera enkelt i det sociala fält som rådde så att det gynnade hennes situation. Hon kunde exempelvis ställa krav på var mötet skulle äga rum. I citatet framhävs personens habitus tydligt fram i beslutet att bjuda in socialtjänsten till sitt eget hem. Detta beslut verkar vara en medveten strategi för att presentera den bild av familjen som hon är bekväm med och därmed påverka socialtjänstens bedömning. Hon använder sitt hem som ett fält där hon har kontroll över spelreglerna och för att demonstrera sin förmåga som förälder. Det ekonomiska kapitalet presenteras genom hemmets materiella tillgångar – “ett hus, cyklar, rena och välutrustade rum” – symboliserar familjens ekonomiska stabilitet. Intervjupersonen är medveten om att dessa yttre tecken kan påverka socialtjänstens uppfattning och visar på hennes förståelse för hur symboliskt kapital fungerar.

IP4 gjorde ett försök till anpassning och en hel del förändringar för att, enligt henne, inte bli misstolkad av socialtjänsten. Hon beslutade sig för att göra större strategiska anpassningar inför mötet:

IP4: Jag försökte jobba på mig själv genom att försöka bli mer omtyckt och jag försökte göra så att jag hade ett mer professionellt utseende...Ja, jag var inte mig själv...jag var riktigt obekvämt och jag var obekvämt med mig själv. Jag ändrade, jag ändrade faktiskt. Jag brukar ha mjukis på vardagen, men jag var rädd så att det inte ser ut som en. Jag vet inte. Jag bytte klädstil...Det svenska samhället underskattar

muslimska föräldrar. Jag tycker de ska börja se den muslimska mamman som vilken mamma som helst.

Här återspeglas konflikten mellan IP4s habitus och upplevda värderingar hos socialtjänsten, där individens kulturella och sociala bakgrund skapar en förväntan på hur det borde vara. När det kolliderar i en miljö som inte värderar dessa kulturella aspekter, uppstår känslan av att inte vara accepterad eller förstådd. För att känna tillhörighet i den sociala miljön menar Bourdieu (Broady, 1991) att habitus bör bekräftas eller erkännas. Uppstår det en konflikt mellan habitus och den sociala kontexten upplever individen att den inte vill befinna sig på en sådan plats. Här illustreras den inre konflikten där IP4 kämpar emot sin egen habitus, att hon försöker "jobba på sig själv" är tecknet på hur hennes habitus krockar med normerna inom socialtjänstens, det skapade då en känsla av obehag med sin egen identitet. Här kan vi betrakta socialtjänsten som ett fält med specifika normer, språk och sammanhang, för att interagera i fältet bör man kunna navigera i det. Via anpassningen av hennes symboliska kapital försökte hon passa bättre för att bli accepterad inom socialtjänstens fält. Att hon vill att samhället ska se muslimska mamman illustrerar en upplevd brist i erkännandet av hennes kulturella kapital inom det svenska samhället. Här framträder en diskrepans mellan det kulturella kapital som muslimska mödrar innehar och svenska kulturella normer. En annan intervjuperson valde att ta av sig slöjan under mötet med socialtjänsten, då de besökte hennes hem. Detta för att undvika socialtjänstens stereotypa föreställningar om muslimska kvinnor. Här kan vi även relatera till Don Quijote effekten (s. 53) som innebär att man försöker omvandla sina omständigheter utifrån sin kulturella och religiösa habitus. Mammornas olika strategier ger inblick i hur habitus antingen blir en börda eller en resurs beroende på individens roll i det sociala mötet. Intervjupersonernas habitus får en större plats då uppväxtmiljö och kapital har påverkat och påverkar deras förhållning till sin omgivning. Status och tillgångar utmärks via det kulturella kapitalet och bekräftas i det symboliska kapitalet (Brante et al., 2001, s. 38).

6.3 Social uppskattning och förtroende

I detta kapitel analyseras mödrarnas upplevelse av socialtjänstens bemötande utifrån frågeställningen om vilken betydelse dessa har för mödrarnas förtroende och möjligheten till att söka stöd? Mammorna har i interaktion med socialtjänsten upplevt en brist på kunskap om deras kultur och religion, varje möte är avgörande för mammornas självkänsla. Okunskapen

om deras kultur och förhållning till den upplevs påverka bemötandet från socialsekreteraren som i sin tur har makten att bedöma deras föräldraroll. Det framkommer en begränsning i kommunikationen med socialtjänsten som innehar en betydande makt. Denna maktstruktur ger socialsekreteraren en position att göra bedömningar som kan stå i konflikt med föräldrarnas egna uppfattningar, utifrån de värderingar som mammorna har.

IP4 var tvungen att revidera sina grundläggande värderingar, hon anpassade sig genom att vara mera öppen med sina barn kring ämnen som hon tidigare inte ansåg vara lämpliga, vilket illustrerar en påtvingad förändring i förhållningssättet till föräldraskapet.

IP4: Jag var rädd för att bli missbedömd, jag var jätterädd...Jag fick ändra mina värderingar också...Jag fick visa att jag är mer öppen, mer än vad jag egentligen brukar vara med mina barn.

Detta citat speglar den rädsla och osäkerhet som direkt påverkar mammans självbild. Hon uttrycker en oro över att bli felaktigt bedömd, vilket påverkat hennes beteende. Hon ändrar även sina värderingar och försöker anpassa sig till förväntade normer. Honneths teori (Heidegren, 2009, s.32) kan förklara mödrarnas självkänsla utifrån interaktionen. Då Honneth menar att erkännande är nödvändigt för att utveckla en positiv relation till sig själv, vilket i sin tur innebär att vi är moraliskt förpliktade att erkänna andra, ett uteblivet erkännande kan innebära en moralisk kränkning. Anpassningar kan ses som en kamp för erkännande, enligt Honneth påverkas individens självuppfattning av hur de behandlas av andra, speciellt av socialtjänsten som är auktoritär (Heidegren, 2009). I processen för ett erkännande kan IP4:s anpassning ses som en navigation i de sociala roller och förväntningar hon ställs inför. "Kärlekssfären" är den grundläggande relationen till ens barn som hotas av åtgärder från socialtjänsten. Flera mammor upplevde mötet med socialtjänsten som ett förhör, vilket underminerar deras självuppfattning som kompetenta föräldrar. IP3 ansåg att hon kunde dra fördel via sin svenska identitet genom att anpassa sitt beteende, sin klädsel och sitt tal istället för att främja sin religiösa bakgrund. Enligt Honneth är kulturell degradering en kränkning som leder till att självuppskattningen fränkänns ett positivt värde, man är alltså ej uppskattad som den person man är (Heidegren, 2009, s.32).

Ytterligare ett exempel på denna problematik framträder hos IP1, där hon inte kunde förklara sitt beslut att instruera sin dotter att inte klä av sig naken efter gymnastiklektionerna, i motiveringen att hon skulle bli misstolkad av socialtjänsten:

IP1: Öppna gympan och sånt. Jag kan inte säga till min dotter. Nej, du får inte typ duscha med andra tjejer också visa dig. Och då undrar hon, men varför?... Vi visar inte det privata eftersom det liksom är någonting privat. Det här ska ingen kunna se...att man skall skymma det lite grann ja.

Detta framstår som en förvirring för både mamman och dottern. Mamman pekar på värderingen om anständighet och att "skymma" det privata. Hon beskriver också svårigheten att förklara och försvara sina kulturella normer och värderingar, speciellt då dessa inte är i linje med samhällets normer. IP6 berättar om den oro hon upplevde när hennes dotter bestämt sig för att bära slöja och att hon var bekymrad över att dottern skulle bli utsatt för diskriminering eller felaktiga antaganden om tvång.

IP6: Det var väldigt obehagligt...Min dotter valde att ha sjal, det oroade mig. Jag försöker varje gång säga till henne, vill du fortfarande ha kvar din sjal? Och så svarar hon "jaa mamma"...Hon fick välja själv. Jag försökte säga "nej, du får vänta lite", men hon ville ha den... jag vill inte att hon får problem i framtiden för att hon föddes i Sverige och hon ska fortfarande leva i Sverige. Så jag får en oroande känsla att man skall tro att jag tvingat henne, kanske någon kommer och pratar någonting dumt med henne.

Detta går att kopplas till det rättsliga och sociala erkännandet då mamman fruktar att dottern inte kommer att behandlas på ett likvärdigt sätt med rättigheten till religiösa uttryck. Honneths solidaritetsfär (Heidegren, 2009) som innebär erkännandet och öppenheten för andra livsformer förvandlas till en missaktning, rädslan för risken att dottern ska kränkas eller förnedras samt att hennes självförverkligande nedvärderas, vilket kommer leda till en negativ självrelation hos henne och mamman. Honneth diskuterar även frågan om kulturell identitet. Denna form av erkännande skulle kunna tolkas som en kulturell uppskattning.

IP2 valde att lämna Sverige på grund av känslan av att inte vara respekterad för sin identitet och som förälder:

IP2: Jag var engagerad och jag investerade i deras levnadssätt, deras idéer och deras liv och deras historia men jag blev inte accepterad...Jag flyttade till en plats som respekterar mig och min religion...Det är mycket de inte accepterar med oss såsom vår kultur och tradition.

Detta illustrerar bristen på erkännande för hennes religiösa identitet, det som hon tyckte saknades i Sverige, fann hon i ett annat land som tolererar hennes religiösa övertygelse och erkände den. Denna strävan analyseras utifrån individens behov av erkännande för att utveckla en positiv relation till sig själv och sin omgivning. Honneth menar att människan vill bli erkänd som den hon verkligen är, men att hon blir tillskriven en social identitet genom andra (Heidegren, 2009). IP2 upplevde missaktning och ett intrång av socialsekreterarens frågor om hennes privatliv. Det går även att, utifrån begreppet habitus, förstå hur hon talar om de stora anpassningar hon gjort genom att investera olika kapital i den svenska kulturen och anamma de värderingar som finns här. Jag tolkar hennes val att, utifrån Bourdieus teorier, var hon inte bekväm med de sociala koderna i det rådande fält som inte matchade hennes habitus (Broady, 1991).

På frågan ifall de kände någon i sin bekantskap som fått en orosanmälan svarade alla "ja". Det handlade om personer med samma etnisk och muslimsk bakgrund, som delade liknande upplevelser. Även frågan om de upplevde att de kunde söka stöd hos socialtjänsten, var svaret från samtliga "nej" samt att ett möte med socialtjänsten väckte känslor som gick att koppla till rädsla och oro över att bli missbedömda. Ett uteblivet erkännande kan leda till negativa konsekvenser. Bristen på erkännandet och rädslan över att bli missbedömd utifrån sin kulturella identitet hindrar mödrarna från att söka stöd hos socialtjänsten.

7. Diskussion och slutsatser

Denna studie har fokuserat på interaktionen mellan muslimska mödrar och socialtjänsten, syftet var att utforska mödrarnas upplevelser av socialtjänstens bemötande och deras

föreställningar om muslimer. Mödrarna svarade på frågor som berörde deras erfarenheter och attityder gentemot socialtjänsten samt eventuella förberedelser som de gjorde inför mötet.

Analysen visar på att mödrarna upplever diskriminering och kulturell missförståelse i deras interaktioner med socialtjänsten. Studiens frågeställning besvaras i analysen om muslimska mödrars upplevelser av socialtjänstens föreställningar om muslimer, och tyder på en klyfta mellan mödrarnas förväntningar och socialtjänstens agerande. Mödrarna menar på att bristande kulturell förståelse förekommer i form av förutfattade meningar och stereotypiseringar. Mödrarna upplever ett bristande erkännande på deras kulturella och religiösa identiteter. Denna erfarenhet kopplas till teorier om rasifiering och vithetens normer (De los Reyes & Kamali, 2005), där den svenska majoritetskulturen blir referensen som andra kulturer och identiteter jämförs mot.

Gällande frågeställningen om upplevelsen av muslimska mödrars interaktion med socialtjänsten i relation till sin sociala position visar analysen att de mödrar som innehar högre symbolisk kapital i dessa avseenden tycks känna sig mer säkra och har en starkare position i sina interaktioner. Analysen visar att ju längre tid man levtt i Sverige och desto bättre språkfärdigheter och kunskaper om svenska normer och värderingar, desto mer uppskattades mötet. Trots detta kände alla mödrar en rädsla för mötet med socialtjänsten, och som relateras till deras etniska och religiösa bakgrund. Detta bekräftas även i Handulles (2021) studie, där andra generationens invandrare hade en inbäddad rädsla för CWS kopplat till rasifiering.

Analysystemat social uppskattning och förtroende, besvarar den tredje frågeställningen gällande betydelsen av socialtjänstens föreställningar samt mödrarnas förtroende. Mödrarnas upplevelser och erfarenheter har påverkat deras förtroende till socialtjänsten och möjligheten till att söka stöd, istället har det bidragit till en rädsla. Oron var utbredd bland mödrarna, eftersom många hade bekanta med liknande erfarenheter av socialtjänsten. Detta skapade en kollektiv känsla av att muslimer specifikt drabbas av socialtjänstens ifrågasättande, och en upplevd avsaknad av kulturell förståelse. Handulle (2021) tar upp liknande problematik i den somalisk-norska gruppen, där känslor av utanförskap och stereotypiseringar baserade på ras, etnicitet och religiös bakgrund bidragit till föräldrarnas tvekan om att söka stöd.

Studiens slutsatser om de muslimska mödrarnas interaktioner med socialtjänsten kopplas till Grim och Persdotters (2021) studie som belyser den risk för diskriminering som familjer med utländsk bakgrund står inför, speciellt när de handlar om socioekonomisk utsatthet och bristande språkfärdighet. Dessa insikter stämmer väl överens med de erfarenheter som muslimska mödrar rapporterat i denna studie, där språkbarriärer och social position upplevs ha påverkat deras möten och upplevelser med socialtjänsten. Eliassis (2013) kritik av "Orientalist social work" och överdriven betoning på kulturella skillnader återspeglas även i denna studie. Mammornas upplevelse av att socialtjänsten ofta använder kulturbegreppet på ett sätt som förstärker "vi" och "dem"-känslan bekräftar Eliassis observationer. Detta bekräftar också hur viktigt det är för socialtjänsten att hantera ärenden med en djupare förståelse för etnisk och religiös mångfald, utan att hamna i fällan av stereotypisering och övergeneralisering. Bursells (2016) forskning om diskriminering i socialtjänstens bedömningar gällande etnisk och religiös tillhörighet bekräftas ytterligare i denna studie. Föräldrarnas upplevelser att deras föräldraförmåga ifrågasätts på grund av muslimsk identitet återspeglar de problematiker som Bursell beskriver. Paralleller kan dras till Handulles (2021) etnografiska arbete om hur andra generationens invandrare använder strategier för att undvika fördomar, här handlar det om anpassningar, precis som diskuterats kring mödrarna som känner sig trygga i mötet med socialtjänsten. Studierna Osman et al. (2016) och Tinghög et al. (2016) diskuterar liknande utmaningar nämnda i studien som etniska föräldrar möter, bland annat kulturell anpassning. Studierna betonar också vikten av kulturell sensitivitet och anpassning inom socialtjänsten.

8. Vidare forskning

En mer omfattande forskning som inkluderar både föräldrars och socialsekreterares perspektiv skulle bidra till en mer fullständig bild av verkligheten. Denna studie är begränsad till en specifik grupp mödrar, och baseras på sju intervjuer. Resultatet behöver således inte generaliseras till alla muslimska mödrar i Sverige. Att utforska hur intersektionella perspektiv, som kombinerar ras, kön, religion och socioekonomisk status, påverkar upplevelsen skulle också vara en intressant vidare forskning. Studiens slutsats pekar på vikten av kulturell kompetens inom socialtjänsten. Att socialtjänsten arbetar med att öka sin kulturella kompetens och medvetenhet om olika livsvillkor och erfarenheter som deras klienter kan ha är något som bekräftas genom hela studien. Forskning behövs om hur socialtjänsten och föräldrar kan utveckla ett tryggare samarbete för att främja samförstånd och tillit. Det behövs mer forskning om allmänhetens förtroende för socialtjänsten där en kvantitativ ansats skulle ge en bredare uppfattning och förståelse. Detta för att föräldrar skall kunna anförtro frivilliga insatser och stöd socialtjänstens.

Referenser

- Aljazeera. (2022, februari 5). انتشار واسع لوسم “أوقفوا خطف أطفالنا”.. السويد تنتهج سياسة فصل الجزيرة مباشر. Hämtad december 28, 2023, från <https://www.aljazeeramubasher.net/2022/2/5/>
- Alvehus, J. (2019). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. Liber.
- ASSARSSON, S. N. (2023, februari 15). Ryktesspridningen om socialtjänsten har tagit ny fart – hur kan det stoppas? Socionomen. Hämtad januari 10, 2024, från <https://socionomen.se/aktuellt/tendens/ryktesspridningen-om-socialtjansten-har-tagit-ny-fart-hur-kan-det-stoppas/?q=aktuellt/tendens/ryktesspridningen-om-socialtjansten-har-tagit-ny-fart-hur-kan-det-stoppas/>
- Brante, T., Andersen, H., & Korsnes, O. (2001). *Sociologiskt lexikon*. Natur och kultur.
- Broadly, D. (1991). *Sociologi och epistemologi: om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin* (2 uppl ed.). HLS förlag.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (B. Nilsson, Trans.; 3rd ed.). Liber.
- Bursell, M. (2016). *Kedjor av händelser En analys av anmälningar om diskriminering från muslimer och förmodade muslimer*. Diskrimineringsombudsmannen.
- Dalen, M. (2015). *Intervju som metod*. Gleerups utbildning.
- De los Reyes, P., & Kamali, M. (2005). *Bortom Vi och Dom Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering* (Vol. SOU 2005:41). Edita Norstedts Tryckeri AB.
- Eliassi, B. (2013). Orientalist Social Work: Cultural otherization of Muslim Immigrants in Sweden. *Critical Social Work*, 14(1), 33–47.

Expressen. (2019, mars 26). *Släkten Ali Khans konflikt med socialtjänsten – åtta barn har omhändertagits*. Expressen. Hämtad december 18, 2023, från <https://www.expressen.se/gt/mamman-polisen-slet-mitt-barn-ur-min-famn/>

Grim, K., & Persdotter, B. (2021). *Skillnader som kan utgöra risk för diskriminering* (r17 ed.). Diskrimineringsombudsmannen.

Handulle, A. (2021). *Beyond fear of child welfare services: An ethnographic study among Norwegian-Somali parents*. UiS Brage. Hämtad december 18, 2023, från <https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/handle/11250/2978682>

Heidegren, C.-G. (2009). *Erkännande* (A. Abrahamsson & Å. Sterner, Eds.; Vol. 1:1). Liber.

Irاندoust, N., & Axelsson, S. (2021, december 21). *Större risk att barn med utländsk bakgrund blir tvångsomhändertagna - Nyheter (Ekot)*. Sveriges Radio. Hämtad december 13, 2023, från <https://sverigesradio.se/artikel/tvangsomhandertaganden-nastan-dubbelt-sa-vanligt-bländ-utlandsfodda>

IVO. (20230825). *IVO kritiserar socialnämnder vid omplacering av barn*. IVO. <https://www.ivo.se/aktuellt/publikationer/rapporter/ivo-kritiserar-socialnamnder-vid-omplacering-av-barn/>

Johansson, T. (2013). *Vardagslivets socialpsykologi* (2:1 ed.). Liber.

Justesen, L. (2011). *Kvalitativa metoder: Från vetenskapsteori till praktik*. Studentlitteratur AB.

Karsten, E. (n.d.). *Projektrapport "Socialsekreterares arbetsmiljö"*. Arbetsmiljöverket. <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.av.se/globalassets/filer/publikationer/rapporter/slutrapport-socialsekreterares-arbetsmiljo.pdf>

Klingberg, G., & Hallberg, U. (Eds.). (2021). *Kvalitativa metoder helt enkelt!*

Studentlitteratur.

Larsson, G. (2014). *Islam och muslimer i Sverige: en kunskapsöversikt*. Nämnden för statligt stöd till trossamfund.

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys. (2023). *Befolkningens förtroende för socialtjänsten | Vård- och omsorgsanalys*. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys.

Hämtad december 29, 2023, från

<https://www.vardanalys.se/pagaende-projekt/befolkningens-fortroende-for-socialtjansten/>

Osman, F., Klingberg-Allvin, M., Flacking, R., & Schön, U.-K. (2016). Parenthood in transition – Somali-born parents' experiences of and needs for parenting support programmes. *BMC International Health and Human Rights*, 16(7).

<https://bmcinthealthhumrights.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12914-016-0082-2#citeas>

Pérez, E. (2018). Social mobilisering och samhällsarbetets potential. In M. Dahlstedt & P. Lalander (Eds.), *Manifest: för ett socialt arbete i tiden* (pp. 225–234).

Studentlitteratur.

Ranstorp, M., & Ahlerup, L. (2023). *LVU-kampanjen: desinformation, konspirationsteorier, och kopplingarna mellan det inhemska och det internationella i relation till informationspåverkan från icke-statliga aktörer*. Försvarshögskolan, Centrum för totalförsvar och samhällets säkerhet.

Runblom, K. (2023, maj 2). *Kvinnoförbund vill förbjuda slöja på små barn – tar strid på landsmöte - Nyheter (Ekot)*. Sveriges Radio. Hämtad december 14, 2023, från

<https://sverigesradio.se/artikel/kvinnoforbund-vill-forbjuda-sloja-pa-sma-barn-tar-strid-pa-landsmote>

- Säfström-Markebjerg, S., Dohse, K., Larsson, M., & Svensson, J. (2022, juli 28). Debatt: Kritiken mot socialtjänsten som regeringen blundar för. *Epoch Times*.
<https://www.epochtimes.se/Debatt-Kritiken-mot-socialtjansten-som-regeringen-blundar-for>
- Schmauch, U. (2006). *Den osynliga vardagsrasismens realitet*. Sociologiska institutionen, Umeå Universitet.
- Socialstyrelsen. (2023). *Socialtjänsten hjälper barn och familjer*. Socialstyrelsen.
<https://www.socialstyrelsen.se/om-socialtjansten/socialtjansten-hjalper-barn-och-familjer/>
- Sonnby-Borgström, M. (2012). Tillit som förändring i behandlingsarbete. In C. Björngren Cuadra & O. Fransson (Eds.), *Tillit och förtroende: ständiga utmaningar för professioner* (pp. 23–65). Gleerups.
- Svensson, L. G. (2012). Ny professionalism, förtroende, tillit och kompetens. In C. Björngren Cuadra & O. Fransson (Eds.), *Tillit och förtroende: ständiga utmaningar för professioner* (pp. 25–42). Gleerups.
- Sverigedemokraterna. (2019). *Principprogram*. Sverigedemokraterna. Hämtad december 29, 2023, från
<https://sd.se/wp-content/uploads/2022/07/sverigedemokraternas-principprogram-2019.pdf>
- Sveriges Television. (2022, november 21). *Detta har hänt: Kampanj om att myndigheter kidnappar barn*. SVT Nyheter. Hämtad december 13, 2023, från
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/detta-har-hant-kampanj-om-att-myndigheter-kidnappar-barn>
- Tinghög, P., Arwidson, C., Sigvardsdotter, E., Malm, A., & Saboonchi, F. (2016). Nyanlända och asylsökande i Sverige.

Yin, R. K. (2013). *Kvalitativ forskning från start till mål* (J. Retzlaff, Trans.; 1:1 ed.).

Studentlitteratur.

Bilagor

Bilaga 1: Intervjuguide

Bakgrundsfrågor

- Berätta om din bakgrund och din familj.
  - Hur länge har du bott i Sverige och var bor du?
  - Hur många barn har du, och hur gamla är de?
  - Vad har du för sysselsättning?
  - Lever du med barnets andra förälder, och hur ser omvårdnadssituationen ut?
  - Identifierar du dig som muslim?

Föräldraskap och Identitet

- Hur påverkar din religiösa och kulturella identitet ditt föräldraskap?
- Känner du att du behöver
- Är din kultur en viktig del av den du är?
- Är det viktigt för dig hur andra ser på din kultur?

Upplevelser av socialtjänsten

- Har du haft kontakt med socialtjänsten? Om ja, beskriv din första kontakt med dem.
- Hur har du förberett dig inför ett möte med socialtjänsten?
- "Hur ser du på möjligheten att söka stöd från socialtjänsten?"
- Vad vet du om socialtjänstens uppdrag och vilka befogenheter de har?
- Har du eller någon i din närhet varit involverad i ett ärende hos socialtjänsten? Kan du berätta mer om det?
- Vilka känslor väcker socialtjänsten hos dig?
- Hur upplever du socialtjänstens stöd till dig som förälder?
- Kan du berätta om handläggaren du hade kontakt med senast? Vad hade handläggaren för bakgrund?

Makt och Emotion

- Tycker du att det är viktigt att man som handläggare bör lära sig om din kultur?
- Hur har du känt dig i din roll som förälder när du har haft kontakt med socialtjänsten?
- Och hur tror du att socialtjänstens inflytande påverkar de beslut som fattas om ditt barn och ditt föräldraskap?"
- Kan du dela med dig av specifika situationer som framkallat starka känslor relaterade till din roll som förälder?
- På vilket sätt anser du att samhällets syn på din identitet har påverkat din upplevelse av föräldraskap?

- Tycker du att det är viktigt att de professionella inom socialtjänsten har förståelse för och respekt för din kulturella bakgrund, särskilt som muslimsk förälder? På vilket sätt tror du att din kulturella identitet kan påverka relationen och samarbetet med socialtjänsten när det gäller ditt barn och föräldraskap?

När du har haft kontakt med socialtjänsten, specifikt med tanke på din muslimska identitet, hur har du upplevt de känslomässiga aspekterna av dessa situationer? Finns det några specifika händelser som har väckt starka känslor, och hur har du hanterat dessa emotionella utmaningar?

LVU, media och sociala medier

- Känner du till någon desinformationskampanj riktad mot socialtjänsten? Har det påverkat dig eller ditt förhållande till socialtjänsten?
- Har du hört om några skandaler eller kontroverser som involverar socialtjänsten från media eller sociala medier? Hur påverkade det dig?

Diskriminering och Rasism

- Har du någonsin känt att din etnicitet eller religion har påverkat hur socialtjänsten behandlat dig eller din familj?
- På vilka sätt kan rasism och diskriminering, enligt dig, manifestera sig inom socialtjänsten?
- Hur tror du att olika aspekter av din identitet samverkar i din erfarenhet av socialtjänsten?
- Finns det något du skulle vilja förändra i hur socialtjänsten arbetar med familjer som din?
- Hur skulle en ideal interaktion med socialtjänsten se ut för dig?

Avslutande Reflektioner

- Finns det något mer du skulle vilja tillägga som vi inte har täckt i intervjun?
- Har denna intervju fått dig att reflektera över något särskilt som du inte tidigare tänkt på?

Bilaga 2: Samtyckesblankett

Mitt namn är Warde El-Alti och jag skriver en examensuppsats i socialpsykologi på Göteborgs universitet. Syftet med uppsatsen är att undersöka hur muslimska föräldrar uppfattar och förhåller sig till socialtjänsten samt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Därför söker jag nu föräldrar som kan tänka sig att ställa upp på en intervju där ni kan dela med er av era tankar och erfarenheter inom detta område. Resultatet kommer att presenteras i en C-uppsats från Göteborgs universitet.

Hur går studien till?

Jag vill intervjua dig som har muslimsk bakgrund och är förälder eller vårdnadshavare till ett eller flera barn. Intervjun kommer att vara i ungefär en timme på en överenskommen plats och tid. Jag kommer att utgå från ett antal frågor som jag skrivit ner i en intervjuguide, den omfattar bakgrundsfrågor såsom hur länge du bott i Sverige samt frågor som relaterar till uppsatsens syfte. Om du som informant godkänner så kommer jag att spela in intervjun för att kunna transkribera innehållet. Ditt deltagande i undersökningen är frivilligt och som intervjuperson kan du närsomhelst under intervjun välja att låta bli att besvara en fråga eller välja att avbryta intervjun utan vidare motivering.

Vad händer med dina uppgifter?

Den information du lämnar under intervjun kommer att förvaras säkert så att ingen obehörig har tillgång till den. Informationen kommer enbart att användas inom ramen för studien och raderas efteråt. För din skull kommer ingen enskild individ kunna identifieras i redovisningen och du kommer förbli helt anonym, likaså din bostadsort. Finns intressant så har du möjlighet att ta del av den transkriberade intervjun samt den färdigställda uppsatsen i sin helhet via DIVA portalen.

Vid frågor är du välkommen att höra av dig till mig, Warde El-Alti eller min handledare finns på samhällsvetenskapliga institutionen och heter Kristin Wiksell.

Allt gott

Warde El-Alti

Kontakt via e-post: guswardha@student.gu.se, 0762 001 001

Kontakt via e-post kristin.wiksell@gu.se

Samtycke till att delta i studien

Jag har fått muntlig och skriftlig information om studien och har haft möjlighet att ställa frågor. Jag får behålla den skriftliga informationen.

- Jag samtycker till att delta i studien
- Jag samtycker till att uppgifter om mig behandlas på det sätt som beskrivs i forskningsdeltagarinformationen.

Plats och datum	Underskrift